

EMO Mesleki Denetim Uygulaması 50. Yılında...

MESLEKİ DENETİM SMM ÜYENİN GÜVENCESİDİR

Ahmet Becerik
Elektrik Mühendisi

Elektrik mühendisliği mesleğinin uygulama sürecinde hizmet verenlerin bir bölümünü oluşturan serbest çalışan (SMM) üyelerin haklarının korunması ve mühendislik hizmetlerinin en iyi biçimde yapılması, kuruluş yıllarından bugüne Elektrik Mühendisleri Odası (EMO)'nın sürdürdüğü önde gelen çalışmalarından biridir. Mühendislik hizmetinin yaygınlaştırılması, kamu ve özel kuruluşlarla SMM üyelerimiz arasında olumlu ilişkiler kurulmasına yönelik olarak günümüzde sürdürülen ve başladığı yıllarda "Oda Vizesi" adı ile bilinen mesleki denetim uygulaması, elli yıllık bir zaman diliminde oluşturulan birikimin ürünüdür. Oda mesleki denetimini SMM hizmetinin ayrılmaz parçası gören ve çalışmalarında bu noktayı temel alan EMO, süreç içinde farklı nitelikteki kuruluşların mesleki denetim uygulamalarını engelleme çabaları ile karşılaşmıştır. EMO bu tür çabalara karşın kamu çıkarlarını her şeyin üstünde tutan çalışma ilkelerini değiştirmemiş, mesleki denetime ilişkin Oda görüşlerini savunmaya ve uygulamaya özen göstermiştir. 2013 yılında ellinci yılına girdiğimiz mesleki denetim geçmişi; mesleğin ve SMM üyelerin sorunlarının çözümü yolunda tutarlı adımların atıldığı, yaşanan tüm zorluklara karşın elektrik mühendisliği mesleğini halkın hizmetine sunma çabasının örneklerini taşımaktadır.

Mesleki Denetim Öncesi Durum

Ülkemizde 1950 sonrası yaşanan yeni siyasal dönemde imar ve kentleşme hareketlerini düzenlemek amacı ile 1956 yılında kabul edilen 6785 sayılı İmar Kanunu'nun önemli maddelerinden biri de, imar işlerinde görev alacak teknik elemanlarda sorumluluk ve yeterlilik aramasıdır. Kanununun 14. Maddesi'ne göre düzenlenecek projelerin, mühendis ve mimarlar tarafından hazırlanması, alınacak teknik uygulama sorumluluklarının da yine bu meslek sahipleri tarafından üstlenilmesini

öngörüyordu. Kanunun getirdiği mühendislik hizmetleri o yıllarda kamu ve özel kuruluşlar tarafından yadigarlanmış, kuruluşlar yanında bir anlam kazanmamış ya da kazandırılmamıştı. Bu hizmetlerin uygulamasını yapmak veya yaptırmak durumunda bulunan belediyeler ile bayındırlık il müdürlüklerinde mühendislik hizmetlerinin önem ve sorumluluğunu anlamış kişilerin bulunmayışı, anlayanların ilgisizliği ya da kimi özel çıkarlar uğruna bu hizmetleri

kendi haline bırakmaları sonucu teknik gereklere uygun, hizmet anlayışını uygulayacak bir ortam bulunmuyordu.

"İmzacılık" Hizmetin Önüne Geçmişti

İnşaat yatırımlarının hızlandığı ve nüfusa oranla çok sayıda mühendis ve mimarın çalıştığı büyük kentlerde bile durum şöyle özetlenebilirdi:

Meslekle ilgisi kalmamış, meslekle ilgileri yıllarca önce aldıkları diplomadan ibaret üç beş mühendis ya da mimar, meslekten olmayan yetkisiz kişiler tarafından çizilmiş sayfalara kendi projeleri gibi imza atmakta ve bunlar belediyeler tarafından onaylanarak dosyalarına konulmaktaydı. Belediyelere onaylanmak üzere verilen projelerin çoğunluğunu bu tür "projeler" oluşturuyordu. Mimari proje kuruşun kalemle çizilmiş ve bina sınırlarını saptayan bir kroki, statik hesapları içeren proje, bir bina için hazırlanan hesapların değişiklik yapılmadan çoğaltılmış ve yalnızca dosya doldurmak için mimari projeye eklenen sayfalar yeterli olmakta, elektrik ve sıhhi tesisat projeleri ise hiç aranmamaktaydı. Böylece düşük bedellerle mühendis mimar imzası bulmak, inşaat yüklenicileri arasında o yıllarda yaygın bir geleneğin yerleşmesine yol açmıştı. Proje işlerine egemen olan "imzacılık" sonucu, mühendislik ve mimarlık hizmetleri karşılığı ödenecek ücretler çok düşük oluşmakta, bu oldukça düşük ücretler karşılığında gerçek anlamda bir teknik hizmetin sunulması olanak dışı durumdaydı.

İşte TMMOB'a bağlı Odaların "Belge Uygulaması" biçiminde belediyelere hizmet sunuşu, böyle koşulların sonucu, yapı üretim sürecindeki teknik hizmetlerin ülke yararına ve teknik gereklere uygun yürütülmesini isteyen her kişi ve kuruluşun çözüm aradığı bir ortamda doğdu. 1961 yılında önce İstanbul'da, bir yıl sonra da Ankara ve İzmir'de ilgili belediyeler ile İnşaat Mühendisleri

12 Eylül Darbesi'nden sonra odaların binbir güçlkle hayata geçirdiği ortak mesleki denetim uygulaması İmar ve İskan Bakanlığı'nın bir genelgesi ile durdurularak, TMMOB bir darboğaza sokulmak istendi. SMM üyelerin hak ve yetkilerinin yok sayılmasına karşın 1981'de gerçekleştirilen TMMOB 26. Genel Kurulu'nda kabul edilen kararlar ile TMMOB ve üyeleri yoluna güçlenerek devam etti. Bugün de siyasi iktidarın girişimlerine karşı EMO'nun SMM üyesini koruma mücadelesini tarihi boyunca gerçekleştirdiği gibi sürdüreceğine inanıyoruz.

Odası (İMO) ve Mimarlar Odası (MO), varılan karşılıklı anlaşmalarla proje mesleki denetim işlemini uygulamaya başladı. Uygulama kısa sürede olumlu sonuçlar getirdi ve yeni durumdan en çok memnun kalanlar, teknik hizmetlerdeki kalite yükselmesini yakından izleyen belediye yetkilileri oldu. Belediyelere onaylanmak üzere verilecek projelerde önceden Odalarca mesleki denetim işleminin uygulanması, öncelikle "imzacılığı" önlemişti. Her mühendis ve mimarın bir yılda düzenleyebileceği proje sayısının, bir anda üzerinde bulundurabileceği teknik uygulama sorumluluğu sayısının en çoğunun saptanması sonucu, bir mühendis ya da mimarın yılda 500-600 projeyi yapıyor ve bir bu kadar Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) taşıyor görünmesi gibi gerçek dışı durumlar mesleki denetim uygulaması ile ortadan kalktı.

Mesleki Denetimin İlk Yılları

EMO ise, o yıllarda yapı üretim sürecinde elektrik mühendisliği hizmetleri düzeyinin yükseltilmesi için çeşitli kamu ve özel kurum ve kuruluşlara girişimlerde bulunarak kimi önemli çalışmalar gerçekleştirdi ve mesleki denetime yönelik ilke kararı alınan EMO 9. Genel Kurulu'nun ardından "EMO Serbest Müşavirlik ve Mühendislik Yönetmeliği" 1963 yılında yayımlandı.

İMO ve MO'nun mesleki denetime yönelik çalışmalarını izleyen EMO yetkilileri yalnızca Ankara'da, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Bayındırlık Bakanlığı'na ilişkin elektrik projelerinde sınırlı ölçülerde yapılan mesleki denetim uygulaması, EMO 12. Genel Kurulu'nda kabul edilen "EMO Proje Tasdik Yönetmeliği" ardından 1 Mart 1966 tarihinden itibaren İstanbul'da inşaat ruhsat projeleri için de olmak üzere sürdürüldü. 22-23 Şubat 1969 tarihlerinde İstanbul'da toplanan EMO 15. Genel Kurulu'nda ise serbest çalışan elektrik mühendislerinin bütün projelerinin Oda mesleki denetiminden geçmesi kararlaştırıldı. Yenilenen "Belediyeler Tarafından Tasdik Edilecek Elektrik Tesisatı Projesinin Yapılmasına ve Kontrolüne Ait Esaslar ile Bunlara Ait Ücret Yönetmeliği" ve Vize Ücret Tarifesi Esasları kabul edildi. Bu bağlamda İstanbul ve İzmir belediyeleri ile varılan ortak görüş sonucu 1969 yılında İstanbul'da uygulama genişletilerek sürdürülürken, İzmir'de 27 Ağustos 1969 günü proje denetim işlemi başlatıldı ve bu uygulamayı yurt düzeyinde

ODAMIZIN 1963 YILI FAALİYET PROGRAMI

I. ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ İLE İLGİLİ FAALİYETLER

- 1 — Bu yılki plâna, 1963 yılı tabiiyatının Odamız ihtisas sahasına giren konuları ile ilgili, Oda görevlerini hazırlanması; Hükümette bu mesularda yardım etmek.
- 2 — Türkiye Elektrik Kurumu ile ilgili çalışmaların yakinen takip etmek, toplantılar ve toplantılarla üyelerimizle bu mevzuata bilgi sahibi olmalarını temin etmek; Kurumun Odamız mensuplarının menfaatlerine uygun olarak çalışması mevzuatında faaliyet göstermek. Aynı şekilde Bilimsel Devlet Teşekkülleri Reorganizasyonu gibi çalışmalarını takip etmek, Odamız süzülmesini sağlamak.
- 3 — Bir Kuvvetli Akım diğeri Zayıf Akım konularında olmak üzere iki ayrı konferans tertip etmek.
- 4 — Aktüel konularda sık oturum, konferans tertip etmek.
- 5 — Telsiz Kurumunun Amatör Radyoculuğa imhân verecek şekilde tedbir işleri yürütmek.
- 6 — İthalatlar için tek bir hâle olarak değil, fakat ihtisas sahibi kimlere ayrı ayrı hâle edilmesini temin için çalışmak. Bu mevzuat görüş birliğinde olduğumuz Odalara sıkı işbirliği yapmak.
- 7 — Elektrikle alakalı teminat ve aydınlatma projelerinde Odamızın vizyoner temin için faaliyet göstermek, Odaya gelir kaynağı teminine çalışmak.
- 8 — Bir Teknik Kongre Tüzüğü hazırlamak.

II — ÜYELERİMİZLE İLGİLİ FAALİYETLER :

- 9 — Özel Yardım Statüsünü tedbir mevzuatına koyarak, üyelerimiz arasında yardımlarına ve dayanışma temin etmek.
- 10 — Bir borsâ Sandığı tasarımlarını hazırlayarak, Süntüdeki Umumi Heyete götürmek.
- 11 — Üyelerimiz arasında sosyal faaliyetlerin artırılması ile yakınlık sağlamak, tanışma temin etmek.
- 12 — Talebe üye kaydedilmesi mevzuatında faaliyet göstermek, bununla ilgili işleri yürütmek.
- 13 — Üyelerimize burs temini hususunda faaliyet göstermek.
- 14 — Teknik Personel İncelemeleri ile ilgili çalışmaların yakinen takip etmek, bu çalışmalara iştirak etmek.

III — ODA VE BİRLİKLE İLGİLİ FAALİYETLER :

- 15 — Odaya daimi bir yer temin etmek.
- 16 — İstanbul Şubemizde olan mümasibetlerimizle daha sıkı bir işbirliğine iştirak ettirmek.
- 17 — Odaların yüksek şahsiyete sahip olması ile ilgili konular çalışmalarını yakinen takip etmek. Umumi Heyetin tasvibinden geçen tasarrufların uygun bir şekilde kullanılması hususunda faaliyet göstermek, bu hususta görüş birliğinde olduğumuz Odalarla işbirliği yapmak.
- 18 — Birlik Komisyonlarına iştirak etmek.

IV — YAYIN FAALİYETLERİ :

- 19 — Mecmuanın muntazam çıkarılmasına, seviyesinin yükseltilmesine, geliştirilmesine çalışmak.
- 20 — Mecmua maaflarının karşılanabilmesi için reklam ve ilan temini hususunda faaliyet göstermek.
- 21 — Bir Yönetmelik, Tealimatname ve diğer faydalı broşürler hazırlanması için çalışmak.
- 22 — Bir Kitaplık teminine çalışmak.

MALİ HUSULATLA İLGİLİ FAALİYETLER :

- 23 — Odamız mali bünyesini kuvvetlendirmek için aldat toplama hususunda faaliyet göstermek.
- 24 — Odaya, Bakanlıklar, İdareler Mücâzelerinden tahsilat komisyonu temine çalışmak.

14

E.M.M. 79

EMO Çalışma Programı'ndan... (1963)

ODADAN HABERLER

YÖNETİM KURULUNUN 1963 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

I — Elektrik Mühendisliği ile ilgili faaliyetler :

- 1 — Bu yılki plâna, 1963 yılı tabiiyatının Odamız ihtisas sahasına giren konularında gerekli çalışmaların yapılması, Hükümette ve mevzuatlarında yardım etmek, Hükümette bu mesularda yardım etmek.
- 2 — Türkiye Elektrik Kurumu ile ilgili çalışmaların yakinen takip etmek, toplantılar ve toplantılarla üyelerimizle bu mevzuatla ilgili bilgi sahibi olmalarını temin etmek; Kurumun Odamız mensuplarının menfaatlerine uygun olarak çalışması mevzuatında faaliyet göstermek.
- 3 — Bir Kuvvetli Akım diğeri Zayıf Akım konularında olmak üzere iki ayrı konferans tertip etmek.
- 4 — Aktüel konularda sık oturum, konferans tertip etmek.
- 5 — Telsiz Kurumunun Amatör Radyoculuğa imhân verecek şekilde tedbir işleri yürütmek.
- 6 — İthalatlar için tek bir hâle olarak değil, fakat ihtisas sahibi kimlere ayrı ayrı hâle edilmesini temin için çalışmak. Bu mevzuat görüş birliğinde olduğumuz Odalarla sıkı işbirliği yapmak.
- 7 — Elektrikle alakalı teminat ve aydınlatma projelerinde Odamızın vizyoner temin için faaliyet göstermek, Odaya gelir kaynağı teminine çalışmak.
- 8 — Bir Teknik Kongre Tüzüğü hazırlamak.

II — ÜYELERİMİZLE İLGİLİ FAALİYETLER :

- 9 — Özel Yardım Statüsünü tedbir mevzuatına koyarak, üyelerimiz arasında yardımlarına ve dayanışma temin etmek.
- 10 — Bir borsâ Sandığı tasarımlarını hazırlayarak, Süntüdeki Umumi Heyete götürmek.
- 11 — Üyelerimiz arasında sosyal faaliyetlerin artırılması ile yakınlık sağlamak, tanışma temin etmek.
- 12 — Talebe üye kaydedilmesi mevzuatında faaliyet göstermek, bununla ilgili işleri yürütmek.
- 13 — Üyelerimize burs temini hususunda faaliyet göstermek, Odaların yüksek şahsiyete sahip olması ile ilgili konular çalışmalarını yakinen takip etmek. Umumi Heyetin tasvibinden geçen tasarrufların uygun bir şekilde kullanılması hususunda faaliyet göstermek, bu hususta görüş birliğinde olduğumuz Odalarla işbirliği yapmak.

III — ODA VE BİRLİKLE İLGİLİ FAALİYETLER :

- 14 — Odaya daimi bir yer temin etmek.
- 15 — İstanbul Şubemizde olan mümasibetlerimizle daha sıkı bir işbirliğine iştirak ettirmek.
- 16 — Odaların yüksek şahsiyete sahip olması ile ilgili konular çalışmalarını yakinen takip etmek. Umumi Heyetin tasvibinden geçen tasarrufların uygun bir şekilde kullanılması hususunda faaliyet göstermek, bu hususta görüş birliğinde olduğumuz Odalarla işbirliği yapmak.

IV — YAYIN FAALİYETLERİ :

- 17 — Mecmuanın muntazam çıkarılmasına, seviyesinin yükseltilmesine, geliştirilmesine çalışmak.
- 18 — Mecmua maaflarının karşılanabilmesi için reklam ve ilan temini hususunda faaliyet göstermek.
- 19 — Bir Yönetmelik, Tealimatname ve diğer faydalı broşürler hazırlanması için çalışmak.
- 20 — Bir Kitaplık teminine çalışmak.

14

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ 101

EMO Çalışma Programı'ndan... (1965)

yaygınlaştırmak için EMO tarafından yapılan çalışmalarla birkaç yıl içinde 24 ilimizde Oda temsilcilikleri açıldı. Temsilciliklerimiz konuya ilişkin girişimlerinin ardından süreç içinde Ankara, Gaziantep, Antalya, Elazığ, Eskişehir, Kocaeli, Samsun ve diğer illerde de uygulama yürürlüğe girdi.

Öte yandan ülkemizde 1960'lı yılların ortalarında özel yüksekokullarla birlikte

başlayan mühendis mimar sayısındaki büyümenin yanında yaşanan ekonomik gelişmeler sonucu, kamu ve özel kuruluşlarda istihdam hacminin daralması teknik eleman kesiminde yeni sorunları gündeme getirdi. 1970 yılında kamuda çalışan diğer mühendis ve mimarlarla birlikte elektrik mühendislerinin 657 sayılı Devlet Personel Kanunu kapsamına alınarak çalıştırılmalarının karar-

laştırılması üzerine kamuda yaşanan huzursuzluk ve belirsizlik, görevli kimi meslektaşlarımızın istifa ederek SMM olarak çalışmaya başlamalarına neden oldu. Nitekim SMM sayısı, özel kesimdekilerle birlikte 1970 yılı öncesine göre birkaç yıl içinde iki katına çıktı.

SMM sayısındaki artışın öne çıkardığı kimi sorunlar ve yaşananlar; projelendirme, uygulama ve yapım alanlarında örgütlenmek ve bu hizmetlerin disiplin altına alınması gereğini ortaya çıkardı. EMO 18. Genel Kurulu'nda alınan kararlar gereğince sorunlara "Serbest Müşavir ve Mühendislik Büro Tescil Belgesi" uygulaması ile çözüm getirme olanağına kavuşuldu.

Ortak Mesleki Denetim Uygulamasına Geçiş

Ülke, meslek ve meslektaş çıkarlarının korunması temel amacı yanında elektrik mühendisliği hizmetlerini disiplin ve denetim altına alan, hizmeti yapan ve yaptırmanın çıkarlarının EMO tarafından korunmasını da getiren mesleki denetim uygulaması; 70'li yılların ilk yarısında başta konut sektöründe olmak üzere yüklenicilerin tepkisi ile birlikte kimi kamu kurumlarının engellemeleriyle karşılaştı.

Yapı ve tesis üretim sürecinde elektrik mühendisliği hizmetlerinin çağdaş teknik kurallara ve ülke gerçeklerine uygun biçimde projelendirilmesi ve yapımının gerçekleştirilmesine yönelik olarak mesleki denetim uygulamasını yaygınlaştırmaya çalışan EMO, benzer engellemelerle karşılaşan diğer Odalarla (İMO-MO-MMO) TMMOB birlikteliği içinde soruna çözüm getirmeye çalıştı.

Ülkemizde o yıllarda sürdürülen ekonomik ve sosyal politikanın yarattığı yüksek enflasyon, yapı ve tesis üretiminde çalışan teknik elemanların çalışma ve yaşam koşullarını giderek ağırlaştırmış, sanayileşme sürecinde yanlış istihdam politikasından kaynaklanan işsizlik ve dengesiz iş dağılımı, kimi uzmanlık dallarında yetki ve sorumlulukların tanımsızlığı ile birleşerek teknik elemanlar arasında yapay sürtüşme ve rekabet ortamı yaratmıştı. Bu ise hedef saptıran, birlikteliği azaltan, projelerde kaliteyi düşüren, insan yaşamını ve ekonomiyi bir kenara iten bir etken olmuştu.

70'li yıllarda yapı sektöründe hızla yayılan mesleki denetim uygulamalarıyla birlikte ise, çeşitli uzmanlık alanlarında yetişmiş teknik elemanların aralarında yaratılan çelişkilere son verecek day-

nışmayı güçlendirmede, teknik hizmet kalitesini arttırmada ve hizmet sahibinin hakkı olan ücreti sağlamada Odalar etkili bir aracı durumuna geldi. Ancak bu denetim güçlenip yaygınlaştıkça, hem Odaların organları arasında, hem de Odalar arasında eşgüdümü sağlamanın güçleşmesi, Türkiye ölçeğinde tip bir uygulamaya gitme ve bunun için gerekli mevzuatı oluşturma gereğini ortaya çıkardı.

Yapı ve tesis üretiminde en yoğun karşılıklı ilişkiler sistemi içinde bulunan üyelere sahip dört Oda (İMO-MO-EMO-MMO) üyelerine karşı sorumluluklarını yerine getirirken bütünlüklü ve uyumlu bir çalışma düzeni içinde sorunları ele almak ve çözüm yolları önermek duru-

mundaydı. Projelendirme ve uygulama sırasında teknik hizmetlerin yerini belirlemek, yetki ve sorumluluk sınırlarını ve karşılıklı ilişkileri kesin olarak saptamak, bu konuları Odalar içi ve Odalar arası mevzuatlara yansıtarak uygulamayı ve bunun denetimini ülke ölçeğinde standartlaştırmak kaçınılmaz bir zorunluluk durumuna gelmişti. Oda merkezlerinin önerdiği kişilerden oluşan sürekli bir Odalar Arası Mesleki Denetim Komitesi çalışmaları sonunda hazırlanan "Ortak Mesleki Denetim Yönetmeliği" (OMDU) 1973 yılında yapılan TMMOB 18. Genel Kurulu'na dört odanın ortak önergesi olarak sunuldu ve kabul edildi. Ardından 11 Haziran 1974 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan OMDU Yönetmeliği ile mühendislik ve



İstanbul'da İTÜ Konferans Salonu'nda 22-23 Şubat 1969 Günleri Yapılan EMO 15. Genel Kurul Toplantısından Görüntüler

mimarlık hizmetlerini denetleme mücahedelesinde önemli bir ivme yaratıldı.

EMO tarafından hazırlanmasına diğer Odalarla birlikte büyük katkı konulan OMDU Protokolü EMO 21. Genel Kurulu'nda (1975) kabul edilerek kesinleşti. Yönetmelige dayalı ortak mesleki denetim uygulaması, EMO örgütlülüğü içinde ilk kez MMO ile birlikte ikili olarak 1 Mart 1975 tarihinde İstanbul'da başladı, 12 Mayıs 1975 tarihinde Ankara'da aynı biçimde, 14 Mart 1975 tarihinde Eskişehir'de dört Oda birlikte, 10 Nisan 1975 tarihinde Antalya'da ikili olarak, İzmir'de ise dört Oda birlikte 20 Aralık 1976 tarihinde yürürlüğe girdi.

Mesleki Denetime 12 Eylül'ün Darbesi

Ülkemiz 12 Eylül Darbesi ile birlikte, başta Anayasa olmak üzere buna uygun siyasal yapılanmaların oluşturulduğu, sivil toplum/meslek örgütlerinin kapatıldığı, çalışmalarının yasal ya da yasal olmayan yollarla kısıtlandığı bir süreç yaşadı.

12 Eylül Darbesi'nin ardından TMMOB'a bağlı diğer Odalarla birlikte EMO'nun İstanbul ve İzmir şubeleri kapatıldı, ayrıca diğer illerdeki Oda temsilcilerinin büyük çoğunluğunun çalışmaları yasaklandı ya da kısıtlandı.

Zor yıllar olarak anılan 1980'li yılların ilk yarısında yaşanan olağanüstü durumun yarattığı baskı ortamı, kimi çevrelerde TMMOB'nin varlığına yönelik niyetlerinin yaşama geçirilmesini amaçlayan girişimlere neden oldu. TMMOB'nin 70'li yıllar boyunca özel bir önem verdiği proje mesleki denetim uygulaması olan "OMDU", İmar ve İskan Bakanlığı'nın 109 sayılı Genelgesi ile durduruldu. Büyük uğraşlar sonucu elde edilen haklar, görev ve yetkiler birer birer geri alınmaya başlanınca Oda gelirleri azalmış, gittikçe yığılan borçlar ve dağılan kadroların yarattığı yükün altında ezilmemek için direnen TMMOB, örgütün yaşamakta olduğu darboğazlardan kurtarılması ve günün koşullarının da belirlediği yeni çalışma biçimlerinin saptanmasına yönelik kimi girişimlerde bulundu.

Mühendis ve mimar dayanışması ile yer yer sürdürülen OMDU'nun İmar ve İskan Bakanlığı'nın tek yanlı bir genelgesi ile belirsizliğe itilmesi, ilgili kuruluşların duyarsız ve engelleyici tavırlarının meslek ve meslektaşlara zarar verici boyutlara ulaşması üzerine

EMO İstanbul Şubesi 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

11) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

12) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

13) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

14) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

15) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

16) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

17) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

18) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

19) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

20) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

21) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

22) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

23) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

24) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

25) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

26) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

27) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

28) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

29) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

30) EMO'nun İstanbul Şubesi'nin 10. Dönem Çalışma Raporu'ndan

EMO İzmir Şubesi 2. Dönem Çalışma Raporu'ndan

d) Zorlukta veya berluşu bir problemde karşılanan Üyemiz'in mücahede halinde daimi üyemizin yanında olmak Yönetim Kurulumuzun en önde gelen vazifesi olmuştur.

e) Bu yıl Şubemize Telefon makinası ve masa dolma kalemi hediye eden Simko Firması ve Serol Özdel'e teşekkür ederiz.

II — Genel faaliyetler

a) Proje vizesi

Geçen yıldan beri devam eden çalışmalarımızın sonucu ESHOT Genel Müdürlüğüne, Elektrik Mühendisleri tarafından yapılan projelerin Şubemiz vizesinden geçmesinin usul olarak kabulü temin edilmiştir. 27. Ağustos 1969 tarihinden itibaren projelerin Şubemizce vizesine başlamıştır. 31.12.1969 tarihine kadar (59) adet projenin vizesi yapılmış olup, bundan (2.063.50) TL. m gelir temin edilmiştir.

Belediyelere yerilen minari ve statik projelerle birlikte Elektrik tesisat ve asansör projelerinin de beraber istenmesinin temini için bağlantı geçen yıla dayanan çalışmalara bu yıl da arahtsız devam edilmiştir.

Bu hususta Bölgemiz sınırları içerisinde bulunan (52) adet Belediyeye açıklayıcı bir mektup yazılmıştır. Bu mektupta ayrıca Elektrik Mühendisliği hizmetlerinin mutlaka bu anıfta gör-

Yönetim Kurullarının üye çıkarılmasına karar verilmiştir. Yönetim Kurulumuz; 1 inci Yüksek Levantoglu ile Suat Kuruluna davet etmiş ve toplanarak yeniden aşağıdaki yapılmıştır.

: Ergun Elgin
: Yüksek Levantoglu
: Hikmet Bircan
: Erdem Gülmezoglu
: Necmettin Güllüoy
: Süha Tarman
: Suat Şerif Eken

Üyelerinin katılımı gerek katıldıkları toplantı sayısı

: 19 Tonlatıdan 18 ine	
: 12 > 12 >	
: 19 > 18 >	
: > > 15 >	
: > > 15 >	
: > > 13 >	
: 12 > 4 >	

muzun bir yıllık faaliyeti ö ucartılmıştır.

TMMOB 26. Genel Kurulu'nda (1981) kabul edilen ve mesleki denetime yeni bir düzen getiren, "TMMOB Asgari Ücret ve Çizim Standartları Tespit Komisyonu ve Kontrol Bürolarının Kurulmasına İlişkin Yönetmelik" 24 Haziran 1981 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.

12 Eylül'ün İzi Siliniyor

EMO, yeni mesleki denetim düzenini yaygınlaştırmak için oda içi mevzuatta bulunan kimi yönetmeliklerde değişiklikler içeren düzenlemeler yaptı. Öncelikle SMM Yönetmeliği, Asgari Ücret Yönetmeliği ve diğer yönetmelik-

ler süreç içinde yeni denetim yapısına uygun duruma getirildi. "Ara Rejim" döneminde yaşananlar yaratıcı bir şekilde özümленerek 80'li yılların ikinci yarısında olumsuzlukları ortadan kaldıracak bir yöntem izlendi. Geçmiş Oda çalışmalarının bütün olumlu gelenekleri korunarak etkinlikler sürdürülerek ve kurumsal yapıyı güçlendirme mücadelesi verildi. Bu bağlamda üyelerimizle ilişkileri daha ileri düzeye getirmek amacı ile örgüt yapımız içerisinde önemli işleyişlerden birini oluşturan il ve ilçe örgütlenmelerine ağırlıklı olarak önem verildi; iller düzeyinde temsilciliklerin yanı sıra ilçeler düzeyinde mesleki denetim bürosu/temsilcilik uygulamaları yaygınlaştırıldı.

Öte yandan EMO içinde 80'li yıllarda kimi şubelerin sınırlı ölçülerde sürdürdüğü mesleki denetim uygulamasını daha iyi duruma getirmek ve tüm örgüt alanımıza yayabilmek için çalışmalar hızlandırılarak, EMO 30. Genel Kurulu'nda değiştirilen SMM Hizmetleri Yönetmeliği ve diğer Oda yönetmelikleri 13-14 Mayıs 1989 tarihlerinde toplanan Olağanüstü Tüzük-Yönetmelik Genel Kurulu'nda görüşülerek gerekli değişiklikler yapıldı. Ayrıca SMM Yönetmeliği'nin tamamlayıcısı olan, yıllardır EMO birimlerinde değişik biçimlerde uygulanan ve günümüzde de süren "Asgari Ücret Tarifeleri", ilk kez ülke ölçeğinde kitap biçiminde 1988 yılında yayımlanmıştır.

EMO'nun SMM Üyesini Koruma Mücadelesi

SMM üyelerimizin haklarının korunması ile birlikte mühendislik hizmetlerinin mesleki denetimini kamu yararına uygun yaygınlaştırmak için kimi uygulamalar gerçekleştiren EMO, süreç içinde bakanlıklar, kimi kamu kurumları ve fen adamı adı verilen karmaşık meslek alanında çalışanların değişik engellemeleri ve tepki niteliğindeki söylemleri ile karşılaştı.

80'li yıllar boyunca tartışma konusu olan elektrik tesisatçıları hakkında yönetmelik, bu dönemde ilginç bir gelişme göstermiştir. Mühendis dışında kalan elektrikçi fen adamlarına "plan yapma yetkisi" tanıyan değişik tarihlerdeki yönetmelik değişiklikleri EMO tarafından birkaç kez Danıştay'da iptal ettirilmişti. Bu durumu göz önüne alan kimi çevreler, siyasal ortamı da elverişli bularak yeniden harekete geçerek, doğrudan 9 Mayıs 1985 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanu-

nu'nu değiştirmek üzere girişimlerde bulundular. Nitekim fen adamlarına yetki veren tasarı, yerel seçimler öncesinde, TMMOB ve EMO'na bilgi dahi verilmeden TBMM ilgili komisyonunda kabul edilerek Meclis gündemine alınmıştı. Bu gelişme üzerine TMMOB ve EMO yetkilileri, Meclis'teki mühendis ve mimar milletvekilleri ve bakanlar ile görüşmeler yapılarak konuya ilişkin bilgi verilmiş, değişik toplantılar yapılarak kamuoyu bilgilendirilmiş, ardından

TBMM'ye diploma ve mektup gönderme eylemi başlatılmıştı.

Bu gelişmeler üzerine TBMM Genel Kurulu'nda değişiklik önergesi verilerek fen adamı yetkilerinin TMMOB ve YÖK'ün görüşleri alınarak bir yönetmelikle belirlenmesi kararlaştırılmıştı. 4 Mayıs 1989 tarihinde yasa değişikliğinin yürürlüğe girmesiyle birlikte yönetmelik hazırlama süreci başlamıştı. YÖK ve TMMOB, fen adamlarına proje

TÜRKİYE İHTİSAP		TÜRKİYE İHTİSAP	
Özcan Başer, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2177)	Yurdakul Kocakoca, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2186)
Enis Karamer, İstanbul Teknik Okulu	(2178)	Yurdanur Özbek, İstanbul Teknik Ok.	(2187)
Şahabettin Karamer, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2180)	Çengiz Sefer, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2188)
Neşet Yılmaztürk, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2181)	Çahit Erdem, İstanbul Teknik Okulu	(2189)
Ali Hal, İstanbul Teknik Okulu	(2182)	Rehvan Doğrusöz, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2190)
İlker Kalkan, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2183)	Korhan Özgün, İ.T.Ü. Makina Fakültesi	(2191)
Ali Aydın Tenekeci, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2184)	Şehin Barlas, İ.Ü. Stanford Üniversitesi (Amerika)	(2192)
A. Lâfif Karadağ, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2185)	Ergün Yılmaz, İstanbul Teknik Okulu	(2193)
Mehmet İyilikçi, Staatstechnikum Karlsruhe (Almanya)	(2186)	Turgut Şenel, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2194)
İsmet Nur, İstanbul Teknik Okulu	(2187)	Selçuk Çöplü, İstanbul Teknik Okulu	(2195)
Orhan Kağanogulları, Ortadoğu Teknik Üniv. versitesi Etk. Bölümü	(2188)	Ömer Faruk Kaymak, İ.T.Ü. Tek. Ok.	(2196)
Gülgin Yelginkaya, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2189)	Bekir Arıncı, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2197)
Meteoroloji Şb.	(2190)	Özcan Özal, İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi	(2198)
Yusuf Polat, İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi	(2191)	Hasan Yıldırım, Ank. Üniversitesi Fen Fakültesi (Fizik)	(2199)
Erol Coşkun, İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi	(2192)	Ahmet Esmen, İst. Robert Koleji Mühendislik Kurumu	(2200)
Engin Aydın, İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi	(2193)	Kudret Akın, İstanbul Teknik Okulu	(2201)
Refik Can Erkök, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2194)	Yordan Aşıktoğlu, İst. Robert Koleji Mühendislik Kurumu	(2202)
Akad Çukurova, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2195)	Hasan Göğmen, İstanbul Teknik Okulu	(2203)
Metin Akay, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2196)		
Mehmet Çolak, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2197)		
Tanzer Atalık, İ.T.Ü. Teknik Okulu	(2198)		
Hasan Gülcakaya, İ.T.Ü. Elektrik Fak.	(2199)		

SERBEST MUŞAVİR VE MÜHENDİSLİK YAPAN ÜYELERİMİZİN İSİM VE TESCİL NUMARALARI LİSTESİ			
Tescil No.	Adı ve Soyadı	Tescil No.	Adı ve Soyadı
3	Dündar Pehlivanoglu	44	Vedat Uler
4	Bayramgür Başaran	45	Şevki Apat
5	İrfan İnanç	46	Sungur Altınbaş
6	Vahap Özer	48	Salim Berkmen
7	Süleyman Çetinkaya	49	İsmet Balta
8	Fikri Akay	50	Ercan Bulgar
9	Gündoğdu Sayman	51	Mustafa Özdemir
10	Suzi Ornelo	52	Yılmaz Selçuk
11	Abdurrâhman Özgüç	53	İsmail Tiner
12	Feridun Toscan	54	Serol Özde
13	Güngör Dirioan	55	Hayri Gökyılmaz
14	Süleyman Oruçlar	56	Yalçın Akçinlioğlu
15	Celal Kibaroglu	57	Tosman Ruş
16	İsmail Gürel	58	Günay Akın
17	Kemal Selçuk	59	Orhan Altan
18	Ayhan Beştepe	60	Ömer Sunman
19		61	Yüksel Seiler
20		62	Nazmi Musal
21			
22			
23			
24			
25	Mehmet Dalfes	47	Şevki Apat
26	Mustafa Bozma	48	Sungur Altınbaş
27	İ. Nurettin Mine	49	İsmet Balta
28	Naci Sarıbaş	50	Ercan Bulgar
29	Kemal Haberoğlu	51	Mustafa Özdemir
30	Saim Ayvas	52	Yılmaz Selçuk
31	Oktaç Akat	53	İsmail Tiner
32	H. Yüksel Özseven	54	Serol Özde
33	Celâlettin Özpölat	55	Hayri Gökyılmaz
34	Neomettin İnal	56	Yalçın Akçinlioğlu
35	Cezmi Bağlam	57	Tosman Ruş
36	Fahri Maradit	58	Günay Akın
37	Sabahattin Fenmen	59	Orhan Altan
38	Ali Erciyaslı	60	Ömer Sunman
39	Hüseyin Bodur	61	Yüksel Seiler
40	Ömür Samanlı	62	Nazmi Musal
41	A. Argevir Saleri		
42	Bedri Tüfekçi		

1963 Tarihli EMO SMM Yönetmeliği'ne Uygun Kayıtlı İlk Yıllardaki SMM Listesi



yapma yetkisi verilmesine karşı çıkmamasına rağmen, ilgili bakanlıklar projelere ilişkin güç değerleri olan "plan yapma yetkisi" veren yönetmeliği 11 Kasım 1989 günü Resmi Gazete'de yayımladı. Uygulamanın durdurulmasını sağlamak için yargıya başvuran EMO'nun çabalarını engellemek için Bakanlık bu kez; 3 Şubat 1990 günü üç ay önce çıkardığı yönetmelikte fen adamlarının güç sınırlarını iki kat arttıran değişikliğe giderek "proje yapma yetkisi" verdi.

SMM olarak çalışan elektrik mühendisleri bir yanda işsizlik/iş paylaşım savaşı ve düşük ücretlerle uğraşırken diğer yandan da 12 Eylül "Ara Rejim" in ardından yönetime gelen bir partinin iktidarında ülkemizin hiçbir döneminde görülmemiş hak ve yetki geriletilmesine muhatap oldu ve ilk kez konuya ilişkin mühendislik mesleği hakları bu kadar açık bir şekilde politik malzeme olarak kullanıldı.

Elektrik Mühendisliği TUS Hizmetleri

SMM hizmetleri mesleğinin daha geniş alana yayılması için geçmişten bu yana yürüttüğü çalışmalarını, EMO değişik zorluklara karşın 90'lı yıllarda da sürdürdü. Bilim ve teknolojiyi yadsıyan siyasal iktidarlarca çıkarılan zorluklar, ülkemizin değişik yörelerinde yaşanan felaketlerle açığa çıktı ve yıllardır ihmal edilen mühendislik hizmetlerinin gündeme gelmesini sağladı.

Bayındırlık Bakanlığı'nın 1993 yılında yayınladığı 21896 sayılı Genelge ile yasal düzenlemeye aykırı olarak yapıların mimar ya da inşaat mühendisi tek bir TUS sahibi tarafından yürütülmesini öngörmüştü. Böylece mesleki uzmanlık ayrımı ile birlikte güçlülük yerleştirilmeye çalışılan hukuksal yapı önemli yaralar almıştı.

EMO'nun konuya ilişkin girişimleri, belediyelerce uygulanmakta olan tip yapı ruhsat standardı nedeni ile engellerle karşılaşmış ve TUS'nun bir kişi olacağı belirtilmişti. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile yapılan idari yazışma ve ikna sürecindeki görüşmelerden başarı sağlanamaması üzerine ilgili genelge, TMMOB adına EMO İzmir Şubesi tarafından yasal başvuru ile yargı sürecine taşındı. TUS hizmetinin yalnız inşaat mühendisi ya da mimar tarafından değil, uzmanlık konularına göre ilgili mühendislerce üstlenileceği yönündeki görüşümüze karşı çıkan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı aleyhine Danıştay 6. Da-

iresi'nin 28 Aralık 1994 tarihli kararı ile lehimize sonuçlanmasına karşın, temyiz ve karar düzeltme aşamalarından sonra ancak 1999 yılında yanlış uygulamadan dönülebilmıştır.

Günümüzde de süren mesleki uzmanlık ayrımlı TUS uygulaması, o yıllarda TMMOB adına süreci izleyen EMO İzmir Şubesi'nin başarılı girişimleri ile yaşama geçti; ilgili kurumları tip yapı ruhsatını değiştirmeye zorladı ve dörtlü yapı ruhsatı bu dava sonucunda hazırlanarak yürürlüğe girdi.

Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Hizmetleri

1982 yılında yapılan yasal düzenleme ile ayrıcalıklı kuruluşlar dışında dağıtım konusunda yetkili kurum olan Türkiye Elektrik Kurumu'nun (TEK) yeni uygulamaları ve istemleri, EMO'nun 70'li yıllarda gerçekleştirmek için çaba gösterdiği ancak kamu kurumlarının yeterli desteği olmadığı için sınırlı ölçülerde uygulanabildiği bir mühendislik hizmetini yaşama geçirme fırsatı yarattı.

Yasal dayanağı Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği (1978) olan yüksek gerilim tesisleri (YGT) işletme sorumluluğu kavramına ilişkin 1980 sonrası ilk çalışmalar EMO İzmir Şubesi tarafından yapıldı. 1 Ocak 1987 tarihinden başlayarak söz konusu hizmetler için üçüncü şahıs trafolu abonelerle EMO tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde hazırlanmış tip sözleşmeler imzalanması ve mesleki denetim uygulaması işleminden geçirilmesi kararlaştırıldı. 90'lı yıllar boyunca ülkemizin batı bölgelerinde İzmir dışında sınırlı ölçülerde uygulandı.

SMM üyelerimizi kriz ve yatırımsızlık ortamında kısmen koruyan YGT işletme sorumluluğu hizmetlerinin, 2000 tarihinde yayımlanan Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği'nde tanımlanması ile daha kolay uygulanacağı beklenirken, TEDAŞ Genel Müdürlüğü

Büro Tescil Belgeli Elektrik SMM Kuruluşu			
İllere Göre Dağılımı (1973)			
Ankara	55	İzmir	37
Antalya	4	Kastamonu	1
Aydın	3	Kırklareli	1
Balıkesir	3	Kocaeli	6
Bursa	1	Manisa	1
Diyarbakır	1	Nevşehir	1
Gaziantep	2	Sakarya	1
İstanbul	162	Zonguldak	1
Türkiye SMM Toplamı : 280			

ve görevli dağıtım şirketlerinin çelişkili anlamsız genelgesi, engelleyici tavrı ile tümüyle ya da kimi tesislerde uygulanamaz duruma getirilmek istendi. EMO'nun ve EMO İzmir Şubesi'nin bıkmadan sürdürdüğü çabaları ve hukuk mücadelesi ile uygulama 2009 yılında Elektrik Mühendisliği/SMM mesleği lehine sonuçlandı. Günümüzde işletme sorumluluğu hizmetleri EMO'nun hazırladığı yönetmelik desteğiyle ülkemizin özellikle sanayileşmenin yoğun olan yörelerinde yaygınlaşmaktadır.

Asansör SMM Hizmetleri ve Asansör Denetim Çalışmaları

Hızlı kentleşmenin sürdüğü ülkemizin değişik yörelerinde, 80'li yıllarda yüksek yapılarla birlikte asansör tesislerinin sayısal olarak artışına karşın tesisleri gerçekleştiren firmaların çoğunlukla teknik açıdan yetersiz oluşunun doğurduğu olumsuzluklar, sektörde yeni önlemler alınmasını yasal düzenleme yapılması gereğini gündeme getirdi. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 1989 yılında yayımlanan, yapımcılara, elektrik ve makine mühendislerine yeni sorumluluklar getiren Asansör Yönetmeliği, EMO'ya, denetim altına almak için uğraş verdiği konulardan biri olan asansör konusunda yeni olanaklar sağladı.

70'li yıllarda sahibi ya da çalışanı elektrik mühendisi olan asansör firmalarına verdiği EMO Kalite Belgesi, SMM uygulaması ile önemli katkıları olan EMO, yasal düzenlemeye uygun olan MMO birlikteliği ile TSE belgeli asansör firmalarına hizmetin nitelikli kılınmasına destek olacak biçimde elektrik ve makine mühendislerinin görev almalarını



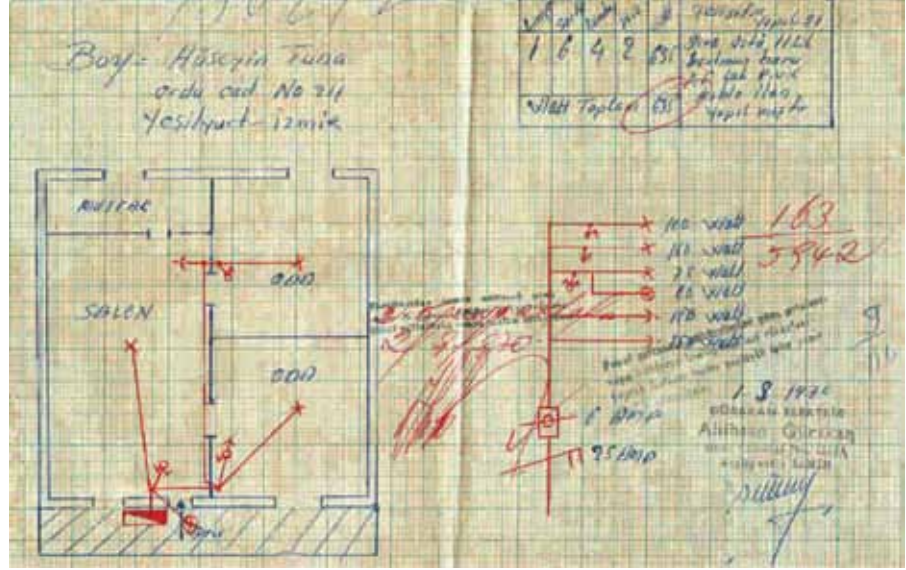
sağlayan büro tescil ve proje mesleki denetim uygulaması geliştirildi.

1995 yılında değişikliğe uğrayan Asansör Yönetmeliği, asansörlü bina yöneticilerine ve bakımçı firmaya asansörlerinin yılda en az bir kez denetiminin yaptırılması, ilgili belediyelere ya da valiliklere ise denetimi gerçekleştirme görevini yükledi. Ancak kadrolarında yeterli teknik eleman bulunmayan kimi belediyeler bu denetimin EMO ve MMO tarafından yerine getirilmesi istemi üzerine bu konuda üçlü protokoller hazırlanarak EMO örgütlülüğü içinde İzmir’de 1996 yılında başlayan asansör denetimleri uygulaması; 2012 yılına kadar başka iller de içinde olmak üzere başarılı bir biçimde sürdürüldü.

EMO'nun SMM Mevzuatını Geliştirme Çalışmaları

Elektrik Mühendisliği SMM mesleğinin geliştirilmesi ve düzenlenmesinde, EMO'nun kurumsallaşmasında önemli bir öge olan Oda yönetmelikleri, süreç içerisinde yaşanan sorunlar nedeni ile yapılan örgüt içi tartışmalarla genel kurullara taşınarak, 90'lı yıllardan başlayarak 2000'li yıllar boyunca sıklıkla değişikliklere uğradı.

1997 yılına kadar yürürlükte bulunan EMO SMM Yönetmeliği çerçevesinde, başvuranlara tek bir SMM Belgesi verilmesini öngören düzenleme de, üniversitelerin yeni açılan elektrik ve/veya elektronik mühendisliği bölümlerini bitirenlerin belgelendirilme koşullarına ilişkin olarak 1 Ocak 1997 tarihinden itibaren değişiklik yapıldı. "Elektrik mühendisliği" lisans diploması dışında bir adlandırmayla mezun Oda üyelerinin "elektrik SMM" olarak çalışmak istemlerinde bulunanlarından ders/not durum (transcript) belgesi istenilmesi uygulamasına geçildi. 1989 yılında yayımlanan TMMOB SMM Yönetmeliği'nin de esin kaynağı olan EMO SMM Yönetmeliği'nin önemli bir özelliği, belge verilmesine ilişkin diğer odalardan ayrı olarak iki değişik belgenin veriliyor olmasıdır. Yılsonuna kadar geçerli olmak üzere tüm hizmetleri kapsayan SMM Belgesi'nin yanı sıra müteahhlik hizmetlerinin yapılması amacı ile kurulmuş firmalarda çalışan üyelerimize yönelik her hizmet için düzenlenen SMM Hizmet Belgesi ile bir farklılık oluşturulmaktadır. Diğer önemli özellik ise, farklı uzmanlık alanlarına göre o yıllarda Elektrik, Elektronik, Bilgisayar ya da Asansör SMM Belgesi gibi belgeler veriliyordu.



Fen Adamı Tarafından Milimetrik Kağıda Yapılan Elektrik Plan Örneği (1970 Yılı)

18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yenilenen EMO SMM Yönetmeliği’nde ise, yılsonuna kadar geçerli SMM Belgesi alacak kişiler; kendi adına hizmet üretenler, ortaklarının tamamının ya da çoğunluk hisselerinin TMMOB üyesi olan kuruluşa ortak olarak hizmet üretenler, bu kuruluşlarda ücretli olarak çalışanlar gibi altı başlık altında kapsamlı olarak değerlendirildi.

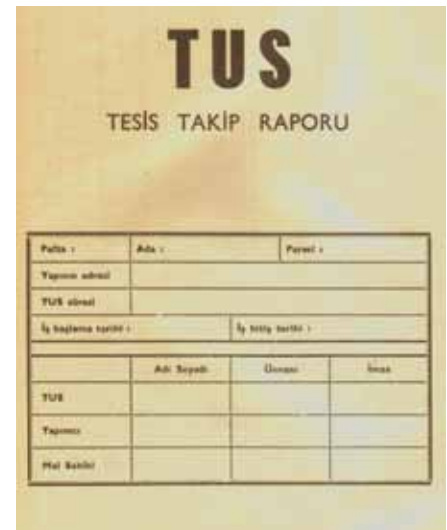
EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nde SMM belgeli elektrik mühendislerine Yüksek Gerilim Tesisi (YGT) işletme sorumluluğu hizmetlerini yapabilmeleri için EMO Elektrik Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak alınmış belge zorunluluğu getirildiği için ilgili yönetmelik eş zamanlı olarak 18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

İki Farklı Belge Düzenlenmeye Başladı

Öte yandan elektrik ve/veya elektronik mühendisi unvanı ile yüksek öğrenim bitirme belgesi alan Oda üyelerinin içinde SMM konusu da bulunan kimi çalışma alanlarında uzmanlık ayrımlarının, yargı boyutu da olmak üzere on yılı aşkın süre ile gündemde sürekli yer alması üzerine EMO, TMMOB Yasası’nın Oda’ya verdiği mesleki alanlarda düzenleme yapma yetkisini kullanarak kimi üyelerle kırılma noktasında sorun durumuna gelen mevcut uygulamaya son verdi. Yürütülen çalışma sonunda

günümüzde de uygulanan Elektrik SMM Belgesi’nin “1kV Altı Tesisler Elektrik SMM Belgesi” ve “1kV Üstü Tesisler ve 1kV Altı Tesisler Elektrik SMM Belgesi” olarak iki farklı belge biçiminde düzenlenmesi görüşü benimsendi. EMO örgütlülüğü içinde kimi tartışmalarla birlikte kabul gören eğilim 4 Kasım 2007 tarihli Oda Yönetim Kurulu kararı ile SMM Yönetmeliği’nde değişiklik olarak benimsenerek 8 Ocak 2009 tarih ve 27104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak konuya özgü yasal süreç bitirildi.

EMO SMM Yönetmeliği, elektrik ve/veya elektronik mühendisliği hizmetlerinin mesleki uygulamalarını denetlemeyi hedeflemiş olsa bile, asansör hizmetleri ve yapı elektronik sistemlerinin bu



yönetmelik tarafından denetimi örgütümüz tarafından yeterli görülmemeyerek, ayrıca “EMO Asansörlere Ait Elektrik Mühendisliği Hizmetleri Yönetmeliği” ve “EMO Yapı Elektronik Sistemleri ve Tesisatlarına Ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği” hazırlandı. İlki 29 Temmuz 2011 tarihinde, ikincisi ise 1 Temmuz 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Mesleki Denetim Üzerine Genel Değerlendirme

Mesleki denetim kavramı EMO’nun çeşitli belgelerinde tanımlanmış olmasına karşın bütünüyle açıklığa kavuşmamış bir kavramdır. Mesleki denetimin ellinci yılı dolayısıyla hazırlanan bu yazıda, kavramın açıklığa kavuşturulmasına katkı sağlayacağını umduğum değişik tarihlerde konuya ilişkin yapılanlar ve yaşananlar bir araya getirilmeye çalışıldı. Yazı boyunca mesleki denetim her ne kadar genel bir çerçeve içinde ele alınmışsa da, elektrik mühendisliği SMM mesleğinin yapı alanındaki uygulamalarına ağırlık verilmiştir.

Bilindiği üzere diğer meslekler gibi elektrik mühendisliği mesleği de özel bir eğitim ve beceriler gerektiren bir konumdur. Bu çerçevede de meslektaşlarımız, toplum tarafından bu alanlardaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bir anlamda yetkilendirilmektedir. İnsan yaşamı günümüzde tekniğin sürekli olarak değiştirdiği bir ortamda geçmektedir. Elektrik mühendisleri değişen bu ortamın belirlenmesinde, kendi mesleki alanlarına ilişkin sorunların çözümünde en önemli öğelerden biridir. Buna karşın toplumun ya da bireylerin bu faaliyetleri anlaması, irdelemesi ve bu faaliyetlerin olabilecek zararlı sonuçlarına karşı kendilerini korumaları olanaklı değildir. Bu nedenlerle bu alanın başıboş bırakılması söz konusu bulunmamakta, toplum adına bir denetimin gerekliliği bu nedenle zorunlu olmaktadır.

Bu denetimin kim tarafından yapılacağı ise, Anayasa’nın 135. Maddesi ile 6235 sayılı Kanun’un “mesleği düzenleme” yetkisini TMMOB’ye vermiş olması göz önünde bulundurulduğunda, EMO’nun mesleki denetim alanındaki sorumluluğu ve yetkisi tartışılmaz konudur. Bir denetim kuruluşundaki yapılabirlik dışında bulunması gereken asgari koşullar olan yansızlık ve kar amacı gütmeme ise, EMO örgütünün temel niteliklerindedir.

Elektrik mühendisliği faaliyet alanlarından hangilerinin denetleneceği sorusuna ise doğrudan toplum yararı kapsamında olanlar, toplumun güvenliği ile ilgili faaliyetler olarak yanıt vermek olanaklıdır. Bu durumda EMO açısından “denetleme olanağımız” olan faaliyetlerin ön plana alınması gerekmektedir. Bunun kapsamı EMO’nun üyelerini yetkilendirdikleri alanlardır. Bu çerçevede verilmekte olan SMM Belgesi, TUS Belgesi, YGT İşletme Sorumluluğu, Topraklama Yetkilendirme ve benzeri belgelerde tanımlanmış faaliyetlerin mesleki denetimin asgari kapsamı olduğu ortaya çıkmaktadır. Belge verilen konulardaki elektrik mühendisliği faaliyetleri ürün olarak proje, hizmet olarak da projenin gerçekleştirilmesinin denetlenmesi konularını kapsamaktadır.

EMO tarafından gerçekleştirilen “belge verme” işinin gerçek anlamda bir mesleki denetim işlevi olarak yerine getirilebilmesi, bu belgelerin verilme ve yenilenme koşulları arasında “mesleki yeterlilik kavramının” dahil edilmesiyle mümkündür.

Mühendislik eğitimi artık meslek yaşamı boyunca sürecek meslek içi eğitime olanak tanyacak temel bilimsel eğitim olarak tanımlanmaktadır. Mühendislik hizmetlerinin yaşamın bütün

alanlarına girmiş olması, hizmetlerin verildiği alanlardaki karmaşık mevzuat artık üniversiteden mezun olan bir mühendisin uzmanlaşmadan mesleki faaliyetlerde bulunmasına olanak tanımamaktadır. Bilindiği gibi kamu ya da özel bütün kuruluşlar mühendisleri en azından bir yönlendirme eğitimine tabi tutmaktadır. Serbest mühendislik hizmetlerinde çalışacak mühendislerin de ek bir meslek içi eğitime tabi tutulmaları ve faaliyetlerine ancak bu eğitimden sonra başlamalarından daha doğal bir şey olamaz.

Mesleki yeterlilik ve yeterliliğin belgelendirilmesi konuları uzun bir zamandan beri EMO gündeminde bulunmaktadır. Bu konulardaki tartışmalar henüz sonuçlandırılmamıştır. Konunun işsiz elektrik/elektronik mühendislerinin konuları, eğitim eşitsizliğinin “belgelendirme” ile derinleşme tehlikesi, eğitimin akreditasyonuna ilişkin yönlerinin de tartışmalarda göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Elektrik mühendisliği faaliyet alanında mesleki yeterlilik kavramının yaşama geçirilmesi, mesleğimizin kamu yararına yerine getirilmesi için zorunlu bulunmasının yanında, bu uygulama mesleki denetimi etkinleştirerek topluma daha güvenilir ve daha kaliteli hizmet sağlamaya olanak tanyacağı



gibi ek mesleki eğitimlerle eşitsizliği ve işsizliği çözmeye yeni ve önemli araçlar ortaya çıkaracaktır.

Kuralsızlık Düzeni Mesleki Denetime Zedeliyor

Günümüzde EMO'nun mesleki denetim uygulamasını etkileyen çok sayıda yasal düzenleme yürürlüğe girmekte, imar, yapı denetim ve benzeri yasalarda yapılan ve yapılmak istenenlere ilişkin tartışmalar sürdürülmekte, kimi bakanlıklar tarafından yönetmelik değişiklikleri gerçekleştirilmektedir. Özellikle de küreselleşmenin bir sonucu olarak kamusal denetimin yok edilip tam bir kuralsızlaştırma dalgasının egemen kılınmaya çalışıldığı gü-

nümüzde EMO'nun mesleki denetim yetkilerini kullanmasının önüne, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çoğu kez salt "siyasal nedenlerle" yapılan yasal düzenlemelerle olumsuz kararlar ve engellemeler çıkarılmaktadır.

Sonuç olarak EMO'nun yıllardır dile getirdiği görüşlerin doğruluğu, ne yazık ki ülkemizde yaşanan değişik nedenli felaketler, elektrik kazaları ve yangınlarla kanıtlanmıştır. Bu konuda yaşananların yarattığı sorunun çözümü, elektrik mühendisliği uygulamalarının toplumun güvenliğine hizmet etmesini gerekli gören meslektaşlarımızın ve Oda'nın uzun yıllardır olduğu gibi bundan sonra da mesleki denetime sahip çıkmalarından geçmektedir.

Kaynaklar

- 1-Elektrik Mühendisliği Dergisi Sayı 75/76-77-88-95-100-101-110-111-114-123-139-147/148
- 151-186-187-189-190-196-197-199-366/367
- 3-EMO 14-15-16-17-18-19-20-21-22-30-31-32-34-35-36-38-39-40. Dönem Çalışma Raporu
- 4-Odalararası Ortak Mesleki Denetim Esasları-EMO Yayını-1976
- 5-TMMOB Birlik Dergisi Sayı 1-2(1981-1982)
- 6-Kaya Güvenç-Mesleki Denetim Üzerine Notlar-4.UTMK-İzmir
- 7-EMO İzmir Şubesi Haber Bülteni Sayı 231-238 arası ■

ODA TARİHİNDEN

Mühendislik Hizmetleri Yolundaki Çalışmalarımız¹

Yönetim Kurulumuz geçen yıllar olduğu gibi bu yıl da mesleğimizde serbest çalışan üyelerimizin daha iyi iş imkanlarına kavuşması ve gelişmeleri yolunda yoğun çalışma içerisinde bulunmuştur. Bu cümleden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca tasdik edilen elektrik projelerinin Oda vizesinden geçme mecburiyeti temin edilmiştir.

... Yönetim Kurulu olarak bizim ilk günden beri serbest olarak çalışan üyelerimize aşılama çalıştığımız görüş, ihalelerde bu arkadaşlarımızın birbirleri ile kıyasıya rekabete girmek sonucu hizmetin niteliğini aksatmalarının doğru olmadığı, daha fazla kazanç için kapasitelerinin üzerinde iş alarak meslek itibarını düşürmemeleri ve aralarında birleşerek daha güçlü teşekküller kurma yoluna gitmelerini istemek olmuştur. XV. Genel Kurul kararına da uygun olarak projelerin Oda vizesinden geçmesini istememizin hakiki sebebi budur.

Biz, proje vizesini bir kazanç vasıtası değil bir hizmet unsuru gördüğümüzden dolayıdır ki köy projeleri vize ücretlerini 25 TL tespit etmiş bulunmaktayız. Serbest çalışan üyelerimizin olaya bu açıdan bakıp kendiliklerinden Oda vizesi için gelmelerini beklerken vize yüzünden her gün çeşitli itiraz ve yakınmalara muhatap olmaktadır. SMM üyelerimiz, geleceklerini teminat altına alabilmelerinin ancak Oda kontrolü ile mümkün olacağını kabul etmelidirler. Bugün üç-beş bin lira fazla kazanabilmek için rekabet edenler, işlerini ve çalışmalarını daha mükemmel bir hale getirmeyi düşünmeyenler, yarın tüm mühendislik hizmetlerinin ellerinden alınması tehlikesi ile karşı karşıya

kaldıkları zaman tedbir aramaya koştuklarında vaktin çoktan geçmiş olduğunu üzüntüyle göreceklerdir.

Yurdumuzda mühendislik hizmetlerinin gelişmesi sadece bina aydınlatması ve köy projesi yapmakla mümkün olmaz. Bugün yurdumuzda birçok fizibilite etüdü dışarıda yaptırılıyorsa, bugün yurdumuzda hala bir santral projesi yapılamıyorsa, bunları yapmak için yurdumuzda yabancı mühendislik firmalarının sayıları çoğalıyorsa kabahati biraz da kendimizde aramamız gerekmektedir.

Bütün bu hususları görüşmek ve serbest çalışan üyelerimizle, birlikte çalışmanın esaslarını tespit için Odamızda dört defa toplantı tertip etmemize rağmen her bir toplantıya iştirak edenlerin sayısı 4-5 rakamını geçmedi. Buna rağmen bu toplantılara katılan mahdut sayıdaki üyelerimizin teklif ettikleri isimlerden müteşekkil bir daimi komisyon kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. Ancak şu noktayı bir defa daha belirtmekte fayda ummaktayız.

Yurdumuzda mühendislik hizmetlerinin gelişmesi SMM üyelerimizin aralarında birleşmelerine bağlıdır. Ocak ayı içerisinde E.İ.E. İdaresi Odamıza müraacatla Elbistan Termik Santralı'nın fizibilite çalışmasını bir yabancı firma ile ortak olarak yapacak elektrik mühendislik firma isimleri istemiştir. Bu husus sayıları 300 civarında olan SMM'lere bildirilmiş ancak bu kapasitede 5 firmanın bulunduğu tespit edilmiştir. Oysa bu tip işleri yapan inşaat mühendislerinden müteşekkil firmalar mevcut olup, üyelerimiz bu firmalar içerisinde çalışmakta, fakat kendi aralarında teşekkül kuramamaktadırlar. Temennimiz en yakın gelecekte bütün elektrik projelerinin yurtiçinde ve elektrik mühendislerimiz tarafından yapılmasıdır.

¹ EMO 15. Dönem Çalışma Raporu (1969)